

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hovioikeuslain ja hallinto-oikeuslain 1 ja 2 §:n sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi hovioikeuslain ja hallinto-oikeuslain 1 ja 2 §:n sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 153/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö, hallitusneuvos Heikki Liljeroos ja kehittämisspäälikkö Ann-Mari Pitkäranta, oikeusministeriö
- presidentti Olavi Snellman, Itä-Suomen hovioikeus
- presidentti Pertti Nieminen, Kouvolan hovioikeus
- presidentti Olli Varila, Vaasan hovioikeus
- ylituomari Helena Asikainen, Kouvolan hallinto-oikeus
- hallinto-oikeustuomari Jaana Malinen, Kuopion hallinto-oikeus

- ylituomari Marja Mattila, Oulun hallinto-oikeus
- ylituomari Pirkko Wesslin-Nenonen, Rovaniemen hallinto-oikeus
- varapuheenjohtaja, asianajaja Risto Sipilä, Suomen Asianajajaliitto
- hovioikeudenneuvos, dosentti Aki Rasilainen, Suomen tuomariliitto ry
- hallituksen puheenjohtaja Harri Lindberg, Suomen Lakimiesliitto ry
- puheenjohtaja Tuija Heino, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry
- professori Veli-Pekka Viljanen.

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- sisäasiainministeriö
- korkein oikeus
- korkein hallinto-oikeus
- Rikosseuraamuslaitos
- Julkiset Oikeusavustajat ry
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry.

Lisäksi Kouvolan kaupunki on toimittanut valiokunnalle asiasta lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi hovioikeuslakia, hallinto-oikeuslakia, merilakia, ryhmäkannelakia, poronhoitolakia, poronhoitajien sijaisapukokeilusta annettua lakia, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koske-

vien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annettua lakia, eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosasian käsittelyä varten tehdyn puitepäätöksen lainsää-

dännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätyksen soveltamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettua lakia sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annettua lakia.

Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin hovija hallinto-oikeuksien rakenneuudistus siten, että muutosten jälkeen Suomessa olisi viisi hovioikeutta ja kuusi hallinto-oikeutta. Uudistuksella vähennettäisiin hovioikeuksien määrää yhdellä ja hallinto-oikeuksien määrää kahdella. Uudistuksella yhdistettäisiin Itä-Suomen ja Kouvolan hovioikeudet ja Kouvolan ja Kuopion sekä Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet.

Itä-Suomen hovioikeus ja Kuopion hallinto-oikeus sijoitettaisiin Kuopioon ja Oulun hallinto-oikeus Ouluun. Hovi- ja hallinto-oikeuslakeihin tehtäisiin uudistuksen edellyttämät muutokset.

Muihin edellä mainittuihin lakeihin tehtäisiin rakenneuudistuksen edellyttämistä tuomioiiri-muutoksista johtuvat korjaukset niihin pykäliin, joissa säädetään alioikeuksien ja syyttävira-omaisten alueellisesta toimivallasta hovioikeuspiireittäin. Lisäksi valitukset poronhoitolaissa tarkoitetuista Paliskuntain yhdistyksen päätöksistä sekä poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain mukaiset asiat käsiteltäisiin yhdistymisen seurauksena Oulun hallinto-oikeudessa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Rakenneuudistuksen tausta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistusta, jossa hovioikeuksien määrää vähennetään yhdellä ja hallinto-oikeuksien kahdella. Uudistuksen myötä hovioikeuksia olisi viisi ja hallinto-oikeuksia kuusi. Taustalla on pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma, jonka mukaan tuomioistuinten riittävän laaja toimipaikkaverkko turvataan ja hovi- ja hallinto-oikeuksia ja niiden toimialueita uudistetaan.

Vuonna 2010 toteutettiin kärjäoikeuksien rakenneuudistus, jossa kärjäoikeuksien määrää merkittävästi vähennettiin ja kärjäoikeuksista luotiin aiempaa suurempia yksiköitä. Tästä uudistuksesta saadut kokemukset ovat myönteisiä, ja uudistusta on yleisesti pidetty onnistuneena. Vastaavalla tavalla voidaan lakivaliokunnan mukaan arvioida, että aiempaa suurempien yksikköjen avulla voidaan myös hovi- ja hallinto-oikeuksissa vahvistaa sekä tuomioistuimen toimintakykyä että sen asiantuntemusta ja osaamis-

ta. Osa nykyisistä hovi- ja hallinto-oikeuksista on sekä asia- että henkilöstömäärältään varsin pieniä. Tuomioistuinverkoston tiivistämistä puoltaa myös se, että hovioikeuksien asiamäärät ovat vähentyneet ja myös hallinto-oikeuksien asiamäärät ovat kääntyneet laskuun.

Taustalla ovat myös tarpeet tehostaa toimintaa ja hakea säästöjä. Valtiontaloudellinen tilanne on viime vuosina kiristynyt, mikä heijastuu myös oikeusministeriön hallinnonalalle ja tuomioistuinlaitokseen. Oikeusministeriö on vuonna 2012 asettanut oikeusturvaohjelmaa valmistelevan neuvottelukunnan pohtimaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin toimenpiteitä, joilla tuomioistuinlaitoksen toimintaa ja tehtäviä pyritään sopeuttamaan valtionalouden näkymiin. Odotettavissa on, että tulevina vuosina on tarpeen toteuttaa muitakin tuomioistuinlaitosta ja tuomioistuinmenettelyä koskevia merkittäviä uudistuksia.

Edellä esitetyn valossa valiokunta pitää hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistusta tarpeellisena ja perusteltuna sekä puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomaatuksin ja muutosehdotuksin.

Hovi- ja hallinto-oikeuksien sijaintipaikat ja nimet

Esityksessä ehdotetaan, että Itä-Suomen hovioikeus ja Kouvolan hovioikeus yhdistetään ja sijoitetaan Kuopioon. Lisäksi ehdotetaan, että Kouvolan hallinto-oikeus ja Kuopion hallinto-oikeus yhdistetään ja sijoitetaan Kuopioon ja että Oulun hallinto-oikeus ja Rovaniemen hallinto-oikeus yhdistetään ja sijoitetaan Ouluun. Sijoituspaikkoja määritettäessä on kiinnitetty huomiota paitsi nykyiseen väestömäärään myös ennusteiden mukaiseen väestökehitykseen sekä tuomioistuinten maantieteelliseen sijaintiin tuomiopiirissään. Myös nykyisten tuomioistuinten henkilöstö- ja asiamäärät on otettu huomioon. Tuomioistuinten asiamääriä on niin ikään tarkoitus tasata tuomiopiirimuutoksilla, joista säädetäisiin myöhemmin valtioneuvoston asetuksella.

Hallituksen esittämä ratkaisu rakennuudistukseksi poikkeaa hallituksen esitystä edeltäneen laajapohjaisen toimikuntatyön ehdotuksista siinä, että toimikunta ehdotti yhdistetyn hovioikeuden sijoituspaikaksi Kouvolaan. Laki-valiokunnan erityisesti Kouvolan seudulta kuulemat asiantuntijat ovatkin katsoleet, että hallituksen esittämä rakennuudistus aiheuttaa haittaa Kouvolan seudulle sekä Kouvolan hovi- ja hallinto-oikeuksien henkilöstölle. Myös sen puolesta, että hallinto-oikeus sijoitettaisiin Rovaniemelle, on vedottu.

Se, että toimikuntatyössä on päädytty osin erilaiseen ratkaisuun kuin hallituksen esityksessä, ilmentää rakennemuutokseen ja tuomioistuinten sijoituspaikkojen määrittämiseen liittyviä haasteita. Kun tuomioistuimista muodostetaan aiempaa suurempia yksiköitä ja niiden toimialueita entisestään laajennetaan, voi tuomioistuimen sijoituspaikaksi olla useita varteenotettavia vaihtoehtoja. Nyt käsillä olevassa tapauksessa valiokunta on asiaa harkittuaan päätenyt puoltamaan hallituksen esittämiä sijoituspaikkoja. Kuopiota hovioikeuden sijoituspaikaksi puoltaa erityisesti sen maantieteellinen sijainti lähempänä tulevan tuomiopiirin keskiötä. Kuopiossa on jo nykyisin vahva oikeudellinen keskittymä, joka uudistuksen myötä entisestään vahvistuu. Toisaalta myös Rovaniemelle jää var-

sin vahva oikeudellinen keskittymä siitäkkin huolimatta, että hallinto-oikeus sijoitetaan Ouluun.

Rakennuudistuksen myötä Ouluun sijoittuvan hallinto-oikeuden tuomiopiiri laajenee maantieteellisesti erittäin merkittävästi. Siksi valiokunta on päätenyt ehdottamaan, että hallinto-oikeus nimetään Pohjois-Suomen hallinto-oikeudeksi. Ehdotus poikkeaa hallituksen esityksestä ja hallinto-oikeuksien kohdalla noudatetusta tuomioistuinpaikkakunnan nimeen perustuvasta nimeämiskäytännöstä, mutta valiokunnan mielestä se vastaa paremmin hallinto-oikeuden maantieteellisesti merkittävästi laajentunutta tuomiopiiriä. Vastaavasta syystä valiokunta ehdottaa, että Kuopioon sijoittuvan hallinto-oikeuden nimi on Itä-Suomen hallinto-oikeus. Sen sijaan valiokunta ei pidä tarpeellisena muuttaa yhdistyvän hovioikeuden nimeä, koska Itä-Suomen hovioikeus kuvaa nimenä hyvin myös rakennuudistuksen jälkeistä hovioikeutta ja sen tuomiopiiriä.

Saadun selvityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella myöhemmin säädettävissä tuomiopiirimuutoksissa Hyvinkään käräjäoikeus siirrettäisiin joko Turun tai Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin ja Kainuun käräjäoikeus Itä-Suomen hovioikeuden piiristä Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiiriin sekä Päijät-Hämeen maakunta Kouvolan hallinto-oikeuden tuomiopiiristä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin. Tavoitteena on tasata asiamääriä. Valiokunta pitää tärkeänä, että siirroissa otetaan huomioon eri vaihtoehtojen vaikutukset oikeuden saatavuuteen ja asianosaisten asemaan.

Taloudelliset ja muut vaikutukset

Hallituksen esityksen mukaan tuomioistuinten yhdistämisestä saadaan aikaan toimitilasäästöjä. Yhdistettävien hovi- ja hallinto-oikeuksien sijoittamisesta Kuopioon arvioidaan syntyvän vuotuista säästöä yhdistämisen jälkeen runsaat 450 000 euroa ja vuonna 2022, jolloin viimeistään nykyisen Kouvolan hallinto-oikeuden vuokrasopimus on päätenyt, hieman vaajat 700 000 euroa. Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeuden yhdistämisestä syntyisi vuotuista sääs-

töä noin 135 000 euroa. Toisaalta on varauduttava matkakäräjien ja suullisten käsittelyjen aiheuttamiin lisäkustannuksiin, joita arvioidaan Itä-Suomen hovioikeuden Kouvolaan tekemien matkakäräjien osalta aiheutuvan noin 60 000—70 000 euroa. Kaiken kaikkiaan yhdistymisestä arvioidaan kuitenkin syntyvän noin 2 miljoonan euron vuotuiset säästöt. Näistä 1—1,5 miljoonaa euroa muodostuisi henkilöstösäästöistä (yhteensä noin 20 henkilötyövuotta) päällekkäisten toimintojen poistuessa ja toiminnan tehostuessa.

Osa lakivaliokunnan kuulemista asiantuntijoista on epäillyt hallituksen esityksen taloudellisia vaikutusarvioita samoin kuin Kuopion toimitilojen asianmukaisuutta. Lisäksi on tuotu esiin, että rakenneuudistuksen myötä oikeuden saatavuus ja asianosaisten asema heikkenee, kun etäisyydet tuomioistuimiin ja asianosaisten kustannukset kasvavat. Mainituista syistä on esitetty, että sen sijaan, että Kouvolaan ja Rovaniemelle jäisi pysyvät istuntopaikat, joissa ei ole tuomioistuimen henkilökuntaa, niihin tulisi jättää pysyvät sivukansliat. Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lisäselvityksiä edellä mainituista seikoista.

Toimitilajärjestelyt

Oikeusministeriön toimitilajärjestelyjä koskevan lisäselvityksen mukaan yhdistetyn hovioikeuden henkilöstötarve olisi noin 75 henkilötyövuotta. Oikeusministeriön näkemys on, että hovioikeuden koko henkilöstö voidaan sijoittaa nykyisiin Itä-Suomen hovioikeuden tiloihin, joissa on enimmillään työskennellyt 83 henkilöä. Pienillä muutostöillä tilat on järjestettävissä noin 90 henkilölle. Järjestely merkitsisi sitä, että Kouvolan hovioikeuden nykyisin käytössä oleva toimitila voidaan irtisanoa kokonaisuudessaan. Kuopioon sijoittuvan hallinto-oikeuden henkilöstötarve puolestaan on rakennemuutoksen jälkeen noin 60 henkilötyövuotta. Saadun selvityksen mukaan Kouvolasta siirtyvä henkilöstö voidaan lisäjärjestelyin sijoittaa hallinto-oikeuden nykyisiin tiloihin, joita on nykyisin kahdessa eri toimipisteessä Kuopiossa. Kouvolan hallinto-oikeuden käytössä olleisiin tiloihin

voidaan vuorostaan sijoittaa sitä Itä-Suomen hovioikeuden henkilöstöä, joka jää Kouvolaan pääkäsittelyjen toimittamiseksi enintään vuoden 2016 loppuun asti. Tämän jälkeen tiloille pyritään löytämään muu käyttäjä vuoteen 2022 asti, jolloin vuokrasopimus päättyy. Rovaniemen hallinto-oikeuden toimitilat voidaan vuorostaan osoittaa oikeushallinnon muun viraston käyttöön, mikä tuo säästöjä toimitilakustannuksiin.

Valiokunnalla ei ole huomauttamista toimitilajärjestelyistä esitettyihin selvityksiin sinällään. Kuopioon sijoittuvan yhdistyvän hallinto-oikeuden osalta ei kuitenkaan ole tuomioistuimen eikä sen henkilöstön kannalta toivottavaa, että hallinto-oikeus työskentelee kahdessa eri toimipisteessä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että koko henkilöstö pyritään lähitulevaisuudessa sijoittamaan yhteen toimipisteeseen. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota oikeushallinnon toimitiloja koskevien vuokrasopimusten pitkäaikaisuuteen ja ehtojen joustamattomuuteen, sillä ne vaikeuttavat tarpeellisten tilauuidustusten toteuttamista ja säästöjen aikaansaamista.

Oikeuden saatavuus ja asianosaisten asema

Etäisyys tuomioistuimen sijaintipaikkaan voi osalle kansalaisista rakennemuutoksen myötä pidentyä huomattavastikin. Tällä ei kuitenkaan valiokunnan mielestä ole merkittävää vaikutusta oikeuden saatavuuteen ja asianosaisten asemaan käytännössä, sillä valtaosa hallinto-oikeuden asioista käsitellään kirjallisesti, ja hovioikeudessakin asioiden käsittely on pääasiassa kirjallista. Niin ikään niissä tilanteissa, joissa suullinen istunto on tarpeen, tuomioistuin voi järjestää sen muuallakin kuin sijoituspaikassaan, sillä Kouvolaan jää pysyvä istuntopaikka sekä hovioikeudelle että hallinto-oikeudelle ja Rovaniemelle hallinto-oikeudelle. Lisäksi Kouvolan istuntopaikassa voi olla henkilöstöä Itä-Suomen hovioikeuden pääkäsittelyjen järjestämiseksi enintään vuoden 2016 loppuun asti. Tämä merkitsee sitä, että Kouvolan alueelta tulevat pääkäsittelyt hoidetaan pääosin Kouvolan istuntopaikkaan jäävän Itä-Suomen hovioikeuden henkilöstön toimesta eikä tarvetta järjestää matkakäräjiä

juurikaan synny. Siirtymäkauden jälkeen hovioikeus järjestää matkakäräjiä myös Kouvolaan, joista aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan noin 60 000—70 000 euroa vuodessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan arvio perustuu Vaasan ja Rovaniemen hovioikeuksien matkakäräjistä syntyneisiin kustannuksiin, jotka on suhteutettu Kouvolassa arviolta järjestettävien matkakäräjien määrään. Arviossa on otettu myös huomioon Kainuun ja Hyvinkään käräjäoikeuden siirto toiseen hovioikeuspiiriin.

Matkakäräjien järjestäminen on ollut jo pitkään tavanomaista. Erityisesti Vaasan ja Rovaniemen hovioikeudet järjestävät niitä yleisesti. Matkakäräjien tekemisestä aiheutuu rasitetta tuomioistuimen matkustavalle henkilökunnalle, mutta Vaasan hovioikeudelta saadun arvion mukaan niistä saatava hyöty on kuitenkin selvästi suurempi kuin matkustavalle henkilökunnalle aiheutuva haitta. Vaasan hovioikeudessa vuonna 2011 tehdyn selvityksen mukaan matkakäräjistä syntyy valtiolle ja asianosaisille vuosittain myös merkittäviä säästöjä. Edellä esitetyn valossa valiokunta pitää tärkeänä, että matkakäräjiä järjestetään tarvittaessa. Niin ikään tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää videoneuvotteluyhteyksiä, sillä myös tällä tavoin voidaan vähentää asianosaisten tarvetta matkustaa.

Sivukansliat

Valiokunnan oikeusministeriöltä saamien laskelmien mukaan sellainen vaihtoehto, jossa Kouvolaan jätettäisiin hallituksen esityksessä ehdotettujen pysyvien istuntopaikkojen sijasta sivukansliat sekä hovi- että hallinto-oikeutta varten, voisi tuoda hieman enemmän säästöjä toimitilakustannuksiin lyhyellä aikavälillä hallituksen esittämään vaihtoehtoon verrattuna. Sivukanslian jättäminen Rovaniemelle hallinto-oikeutta varten sen sijaan ei toisi vuokramenoihin lisäsäästöjä, koska vuokratkustannukset jäisivät tältä osin ennalleen. Hallituksen esittämä vaihtoehto tuleeikin toimitiloja koskeissa kokonaiskustannuksissa pitemmällä aikavälillä viimeistään vuodesta 2022 lähtien halvemmaksi toimintojen keskittämistä saatavien etujen vuoksi. Ottaen lisäksi huomioon, että suullisten käsit-

telyjen määrä on hallinto-oikeuksissa vähäinen, sivukanslioiden jättämistä Kouvolaan ja Rovaniemelle hallinto-oikeuksia varten ei valiokunnan mielestä voida pitää tarpeellisena eikä perusteltuna. Saadun selvityksen mukaan sivukanslioiden jättäminen myös vaarantaisi uudistuksen tavoitteet keskittää toimintoja aiempaa suurempiin yksiköihin ja hankaloittaisi tuomioistuinten käytännön toimintaa ja johtamista. Myös henkilöstösäästöjen toteutuminen edellyttää tuomioistuinyksiköiden tosiasiallista yhdistymistä.

Henkilöstön asema

Hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistus merkitsee sitä, että Kouvolan hovioikeuden ja Kouvolan hallinto-oikeuden henkilöstö siirtyy työskentelemään Kuopioon ja että Rovaniemen hallinto-oikeuden henkilöstö siirtyy työskentelemään Ouluun. Kouvolan hovioikeuden henkilökuntaa voi kuitenkin jäädä Kouvolaan enintään vuoden 2016 loppuun asti pääkäsittelyjen järjestämiseksi. Tuomioistuinten vakituiselle henkilöstölle turvataan vastaava virka yhdistyvässä tuomioistuimessa. Henkilöstölle, jolla ei ole mahdollisuutta siirtyä toiselle paikkakunnalle, pyritään oikeusministeriön mukaan järjestämään mahdollisuus siirtyä ministeriön hallinnonalan muihin virastoihin työssäkäyntialueella tai pääkaupunkiseudulla.

Rakenneuudistuksesta aiheutuu hankaluutta henkilöstölle, joka joutuu muuttamaan työskentelypaikkakuntansa ja kotinsa jopa useiden satojen kilometrien päähän. Valiokunta pitää tärkeänä, että rakenneuudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa pyritään erityisesti minimoimaan henkilöstölle aiheutuvia haittoja ja hankaluuksia.

Hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantulo- ja siirtymäsäännöksissä säädetään henkilöstön siirtymisestä ja tuomareiden nimittämisessä noudatettavasta menettelystä. Tasavallan presidentti nimittäisi tuomareiden nimittämisestä annetun lain mukaisessa järjestyksessä virkoja haettavaksi julistamatta Kouvolan hovioikeuden presidentin sekä vaki-

naisessa viroissa olevat hovioikeuksien laaman-
nit ja hovioikeudenneuvokset vastaaviin virkoi-
hin Itä-Suomen hovioikeuteen (1. lakiehdotus).
Niin ikään tasavallan presidentti nimittäisi tuo-
mareiden nimittämisestä annetun lain mukai-
sessa järjestyksessä virkoja haettavaksi julista-
matta Rovaniemen hallinto-oikeuden vakinaisessa
virassa olevan ylituomarin ja vakinaisessa
virassa olevat hallinto-oikeustuomarit vasta-
aviin virkoihin Oulun hallinto-oikeuteen sekä
Kouvolan hallinto-oikeuden vakinaisessa viras-
sa olevat hallinto-oikeustuomarit vastaaviin vir-
koihin Kuopion tai Hämeenlinnan hallinto-
oikeuteen (2. lakiehdotus). Muista tuomarien
siirroista päätettäisiin lakiehdotusten mukaan
valtion virkamieslain 47 §:n mukaisesti.

Perustuslain 103 §:n 1 momentin mukaan tuo-
maria ei voida julistaa virkansa menettäneeksi
muutoin kuin tuomioistuimen tuomiolla. Mo-
mentin mukaan häntä ei myöskään voida ilman
suostumustaan siirtää toiseen virkaan, ellei siirto
aiheudu tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjes-
tämistä. Säännöksen esitöiden (HE 1/1998 vp)
mukaan momentissa säädetään tuomareiden
erottamattomuuden periaatteesta. Muista virka-
miehistä poikkeavan virassapysymisoikeuden
tarkoituksena on omalta osaltaan turvata tuo-
mioistuinten riippumattomuutta. Säännöksestä
ei kuitenkaan seuraa, että tuomioistuinlaitoksen
uudelleenjärjestämistilanteissa tuomari voitai-
siin siirtää vain toiseen tuomarin virkaan tai vir-
kaan, johon liittyy tuomarin viralle ominainen
virassapysymisoikeus (PeVL 3/1994 vp). Val-
tion virkamieslain 47 §:n mukaan tuomari voi-
daan siirtää vain sellaiseen virkaan, jonka kel-
poisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan
pitää hänelle sopivana.

Liikevaihtovero-oikeuden lakkauttamista
koskevaan hallituksen esitykseen (HE
143/1993 vp) ei sisältynyt siirtymävaiheen eri-
tyissäännöksiä tuomareiden siirtämisestä, vaan
siirrot oli tarkoitus tehdä valtion virkamieslain
säännösten perusteella. Ennen uuden perustus-
lain säätämistä antamassaan lausunnossa perus-
tuslakivaliokunta katsoi, että tuomareiden siir-
rot voidaan tehdä kyseisten säännösten mukai-
sesti, mutta valiokunnan käsityksen mukaan tu-

lisi kuitenkin harkita sitä, että laissa säädet-
täisiin, mitkä liikevaihtovero-oikeuden tuomarit
siirretään toiseen tuomarin virkaan (PeVL
3/1994 vp). Perustuslakivaliokunnan kannan-
otto on esitetty säätämisyjärjestykseen vaikut-
tamattomana lausumana. Perustuslakivaliokun-
nan lausuntoon viitaten lakivaliokunta ehdotti
mietinnössään tuomarien siirtämistä koskevien
säännösten lisäämistä asianomaiseen lakiehdot-
ukseen (LaVM 11/1994 vp).

Nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esityk-
seen sisältyvien säännösehdoitusten ja niiden pe-
rustelujen valossa esityksessä on lakivaliokun-
nan mielestä kyse hovi- ja hallinto-oikeuksien
uudelleenjärjestämisestä. Esitykseen sisältyy
tuomareiden siirtämistä ja nimittämistä kos-
kevat erityissäännökset, mitä voidaan edellä sel-
vitetyn perustuslakivaliokunnan lausunnon va-
lossa pitää perusteltuna. Säännöksissä täs-
mennettäisiin osittain ne tuomarit, jotka nimitet-
tään vastaaviin toisen hovioikeuden tai hallinto-
oikeuden tuomarin virkoihin, mutta osittain tuo-
mareiden siirto jätettäisiin valtion virkamieslain
47 §:n varaan. Tällaiselle sisällölliselle ratkai-
sulle ei lakivaliokunnan näkemyksen mukaan
ole edellä esitetyn valossa esteitä.

Tuomioistuinten uudelleenjärjestely voidaan
toteuttaa esimerkiksi niin, että yksi tuomioistuin
lakkautetaan ja yhdistetään toiseen tuomiois-
tuimeen, tai niin, että molemmat tuomioistuimet
lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan uusi
tuomioistuin. Hallituksen esityksessä esitetyn
perusteella lakivaliokunta katsoo, että hovi-
oikeuksia koskevan rakennemuutoksen osalta
kyse on siitä, että Kouvolan hovioikeus lakkau-
tetaan ja yhdistetään Itä-Suomen hovioikeuteen.
Yleisesti ottaen se, että tuomioistuimen tuomio-
piiri merkittävästi laajenee, ei lakivaliokunnan
näkemyksen mukaan ilman muita muutoksia
vielä merkitse uuden tuomioistuimen perus-
tamista. Tätä ei merkitse myöskään pelkästään
tuomioistuimen nimen muuttaminen ilman mui-
ta muutoksia.

Lakivaliokunta on edellä ehdottanut, että
rakennemuutoksen yhteydessä Kuopion hallin-
to-oikeus nimetään Itä-Suomen hallinto-oikeu-
deksi ja Oulun hallinto-oikeus Pohjois-Suomen

hallinto-oikeudeksi, jotta hallinto-oikeuksien nimet vastaisivat paremmin maantieteellisesti merkittävästi laajentunutta tuomiopiiriään. Näissä tapauksissa on valiokunnan mielestä mahdollista katsoa, että kyse on uusien hallinto-oikeuksien perustamisesta. Tällöin on valiokunnan mielestä myös aiheellista, että vastaavalla tavalla kuin Kouvolan hallinto-oikeuden ja Rovaniemen hallinto-oikeuden nykyinen henkilöstö myös Kuopion hallinto-oikeuden ja Oulun hallinto-oikeuden nykyinen henkilöstö siirretään ja nimitetään uusiin hallinto-oikeuksiin. Tämän seurauksena siirtymäsäännöksiä on hallinto-oikeuksien osalta tarpeen täydentää valiokunnan jäljempänä tarkemmin ehdottamalla tavalla. Koska hovioikeuksien osalta valiokunta on edellä todetuin perustein katsonut, että kyse on Kouvolan hovioikeuden lakkauttamisesta ja yhdistämisestä Itä-Suomen hovioikeuteen, uudistuksella ei ole sellaista vaikutusta Itä-Suomen hovioikeuden ja sen henkilöstön asemaan, että nykyinen Itä-Suomen hovioikeuden henkilöstö pitäisi vastaavalla tavalla kuin nykyisen Kouvolan hovioikeuden henkilöstö nimittää yhdistyvän Itä-Suomen hovioikeuden virkoihin.

Voimaantulo

Uudistus on hallituksen esityksen mukaan tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2014. Edellä mainituin tavoin valiokunta ehdottaa, että hallinto-oikeuksien nimet muutetaan ja henkilöstön nimittämismenettelyä laajennetaan. Käytännössä uudet nimityspäätökset lisääntyvät noin 70:llä, joista tuomareita on noin puolet. Valiokunnan ehdottamalla muutoksilla on vaikutusta uudistuksen voimaantumiseen. Oikeusministeriöltä saadun tiedon mukaan uudistus voi tulla voimaan aikaisintaan 1.4.2014.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki hovioikeuslain muuttamisesta

1 §. Hovioikeudet. Pykälän 1 momentissa luetellaan yleisinä ylioikeuksina toimivat hovioikeudet ja 2 momentissa säädetään, että Itä-Suo-

men hovioikeudella on pysyvä istuntopaikka Kouvolassa. Valiokunta ehdottaa selkeys- ja informatiivisuussyistä, että 2 momenttiin lisätään maininta siitä, että Itä-Suomen hovioikeuden sijaintipaikka on Kuopio.

2. Laki hallinto-oikeuslain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

1 §. Hallinto-oikeudet. Pykälän 1 momentissa luetellaan yleisinä alueellisina hallintotuomioistuimina toimivat hallinto-oikeudet ja 2 momentissa säädetään hallinto-oikeuksien pysyvistä istuntopaikoista. Edellä yleisperusteluissa esittämänsä viitaten lakivaliokunta ehdottaa, että Kuopion hallinto-oikeuden nimi muutetaan Itä-Suomen hallinto-oikeudeksi ja Oulun hallinto-oikeuden Pohjois-Suomen hallinto-oikeudeksi. Tämän johdosta 1 ja 2 momenttia on tarpeen tarkistaa. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että 2 momenttiin lisätään selkeys- ja informatiivisuussyistä maininta siitä, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden sijaintipaikka on Kuopio ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden Oulu.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Valiokunta ehdottaa säännöksen 2, 3, 5, 7 ja 8 momenttiin vastaavia muutoksia hallinto-oikeuksien nimiin kuin edellä 1 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädetään henkilöstön siirtymisestä. Yleisperusteluissa esittämänsä viitaten valiokunta ehdottaa momenttia täydennettäväksi niin, että siinä säädetään myös Oulun hallinto-oikeuden vakinaisessa virassa olevien tuomarien nimittämisestä vastaaviin virkoihin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen sekä Kuopion hallinto-oikeuden vakinaisessa virassa olevien tuomarien nimittämisestä vastaaviin virkoihin Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

5. Laki poronhoitolain muuttamisesta

45 §. Valitus Paliskuntain yhdistyksen päätöksestä. Pykälän mukaan valitus tehdään Oulun hallinto-oikeudelle. Edellä yleisperusteluissa ja 2. lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa esittämänsä viitaten valiokunta ehdot-

taa hallinto-oikeuden nimen muuttamista Pohjois-Suomen hallinto-oikeudeksi.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Valiokunta ehdottaa 2 momenttiin vastaavaa muutosta kuin edellä 45 §:ssä.

6. Laki poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

10 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetään muutoksenhausta Melan päätökseen. Aiemmin esittämänsä viitaten valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyvät viittaukset Oulun hallinto-oikeuteen muutetaan viittauksiksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Valiokunta ehdottaa vastaavaa tarkistusta kuin edellä 10 §:ssä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 3., 4. ja 7.—10. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1., 2., 5. ja 6. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

hovioikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hovioikeuslain (56/1994) 1 § sekä
lisätään lakiin siitä lailla 209/2000 kumotun 4 §:n tilalle uusi 4 § seuraavasti:

1 §

Hovioikeudet

(1 mom. kuten HE)
Itä-Suomen hovioikeuden sijaintipaikka on Kuopio. Lisäksi Itä-Suomen hovioikeudella on pysyvä istuntopaikka Kouvolassa.
(3 mom. kuten HE)

4 §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki**hallinto-oikeuslain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 1 ja 2 § seuraavasti:

1 §

Hallinto-oikeudet

Yleisiä alueellisia hallintotuomioistuimia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, *Itä-Suomen*, *Pohjois-Suomen*, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Itä-Suomen hallinto-oikeuden sijaintipaikka on Kuopio ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden Oulu. Lisäksi Hämeenlinnan hallinto-oikeudella on (poist.) pysyvä istuntopaikka Jyväskylässä, Itä-Suomen hallinto-oikeudella Joensuussa, Kouvola ja Mikkelissä sekä Pohjois-Suomen hallinto-oikeudella Rovaniemellä.

(3 mom. kuten HE)

2 §

(Kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa Kouvolan *hallinto-oikeudessa ja Kuopion hallinto-oikeudessa* vireillä olevat asiat siirtyvät käsiteltäviksi *Itä-Suomen hallinto-oikeudessa sekä Oulun hallinto-oikeudessa ja Rovaniemen hallinto-oikeudessa* vireillä olevat asiat *Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa*.

Tasavallan presidentti nimittää tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) mukaisessa järjestyksessä virkoja haettavaksi julistamatta Rovaniemen hallinto-oikeuden vakinaisessa virassa olevan ylituomarin *sekä Oulun hallinto-oikeuden ja Rovaniemen hallinto-oikeuden* vakinaisessa virassa olevat hallinto-oikeustuomarit vastaaviin virkoihin *Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Kuopion hallinto-oikeuden vakinaisessa virassa oleva ylituomari nimetään vastaavaan virkaan Itä-Suomen hallinto-*

oikeuteen sekä Kouvolan hallinto-oikeuden ja Kuopion hallinto-oikeuden vakinaisessa virassa olevat hallinto-oikeustuomarit (*poist.*) vastaaviin virkoihin *Itä-Suomen hallinto-oikeuteen* tai Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun lausunnon antaa korkein hallinto-oikeus. Muista tuomareiden siirroista päätetään valtion virkamieslain (750/1994) 47 §:n mukaisesti. Muun kuin edellä tarkoitetun henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain 5 a §:ssä. Henkilöstöä kuullaan ennen virkasiirtoja.

(4 mom. kuten HE)

Jos Kouvolan hallinto-oikeuden määräaikainen ylituomari siirtyy tuomioistuinten yhdistyessä *Itä-Suomen hallinto-oikeuteen* ja hänet määrätään *Itä-Suomen hallinto-oikeuden* jaoston puheenjohtajan tehtävään tai Oulun hallinto-oikeuden määräaikainen ylituomari määrätään *Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden* jaoston puheenjohtajan tehtävään, he toimivat lain 13 b §:n 2 momentista poiketen myös ylituomarin ensimmäisenä sijaisena.

(6 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa sivutoimiseksi asiantuntijajäseneksi tai varajäseneksi määrättyinä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen vastaavaan tehtävään toimikautensa loppuun myös yhdistymisen seurauksena syntyvässä kaksikielisessä *Itä-Suomen hallinto-oikeudessa*.

Mitä muualla säädetään Kouvolan *tai Kuopion hallinto-oikeudesta (poist.)*, koskee tämän lain tultua voimaan *Itä-Suomen hallinto-oikeutta. Mitä muualla säädetään Oulun tai Rovaniemen hallinto-oikeudesta, koskee tämän lain tultua voimaan Pohjois-Suomen hallinto-oikeutta.*

(9 mom. kuten HE)

5.

Laki

poronhoitolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitolain (848/1990) 21 §:n 3 momentti, 22 §:n 3 momentti, 44 §:n 3 momentti ja 45 § seuraavasti:

21, 22 ja 44 §
 (Kuten HE)

Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

45 §

(1 mom. kuten HE)

Valitus Paliskuntain yhdistyksen päätöksestä

Paliskuntain yhdistyksen päätökseen saa se, jota päätös koskee, hakea muutosta sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai muutoin on lain tai yhdistyksen sääntöjen vastainen. Valitus tehdään

Tämän lain voimaan tullessa Rovaniemen hallinto-oikeudessa vireillä oleva asia siirtyy käsiteltäväksi *Pohjois-Suomen* hallinto-oikeudessa.

(3 mom. kuten HE)

6.

Laki

poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain (1265/2009) 10 § seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Melan päätöksestä saa valittaa *Pohjois-Suomen* hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjel-

mä on toimitettava muutoksenhakuajassa Melalle.

Melan on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy valituksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa Melan on toimitettava valituskirjelmä, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa vali-

tusajan päättymisestä *Pohjois-Suomen* hallinto-oikeudelle.

(3 mom. kuten HE)

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa Rovaniemen hallinto-oikeudessa vireillä oleva asia siirtyy käsiteltäväksi *Pohjois-Suomen* hallinto-oikeudessa.

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
jäsen. Arja Juvonen /ps
Antti Lindtman /sd
Markku Mäntymaa /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jaana Pelkonen /kok
Kristiina Salonen /sd

Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd
vjäsen. Mika Kari /sd
Esko Kiviranta /kesk (osittain)
Anne Louhelainen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Esitys koskee hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistusta siten, että muutosten jälkeen Suomessa olisi viisi hovioikeutta ja kuusi hallinto-oikeutta. Uudistuksella vähennettäisiin hovioikeuksien määrää yhdellä ja hallinto-oikeuksien määrää kahdella. Esityksessä ehdotetaan hovioikeuslakia muutettavaksi siten, että nykyisiä hovioikeuksia vähennettäisiin yhdellä: Itä-Suomen ja Kouvolan hovioikeudet yhdistettäisiin Itä-Suomen hovioikeudeksi. Hallinto-oikeuksia ehdotetaan vähennettäväksi kahdella siten, että Kouvolan ja Kuopion hallinto-oikeudet yhdistetään ja yhdistetyn hallinto-oikeuden sijaintipaikaksi tulee Kuopio. Lisäksi Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet yhdistetään ja hallinto-oikeuden sijaintipaikaksi tulee Oulu.

Hallitus esittää, että tuomioistuinten yhdistymisen seurauksena voidaan hovi- ja hallinto-oikeuksien henkilöstöä vähentää pitkällä aikavälillä noin 20 henkilötyövuodella. Suuremmat tuomioistuinyksiköt tarjoavat lisäksi mahdollisuuden monipuolisiin työtehtäviin sekä erityisosaamisen ja muun ammattitaidon kehittämiseen. Edelleen esityksen mukaan esitys ei vaikuttaisi olennaisesti kansalaisten tai oikeudenkäyntiasiamiesten asiointiin hovi- tai hallinto-oikeuksissa.

Emme hyväksy nyt tehtyä esitystä sillä — toisin kuin hallitus väittää — uudistuksella ei saavuteta säästöjä. Esimerkiksi Rovaniemen hallinto-oikeuden lakivaliokunnalle antamassa lausunnossa todetaan, että yhdistymisestä aiheutuu alkuvuosina lisäkustannuksia. Käsillä olevan esityksenkin mukaan on varauduttava matkakärajien ja suullisten käsittelyjen aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Myös tuomioistuimen henkilöstöön muutostilanteessa kohdistuvista tukitoimenpiteistä syntyisi jonkin verran kustannuksia.

Oikeusministeriön 23.6.2010 hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittämistä suunnittelemaan asetetun toimikunnan mietinnöstä järjes-

tettiin laaja lausuntokierros. On kuitenkin ilmeistä, että asian valmistelussa tehdyt selvitykset ovat tarkoitushakuisia. Säästöt on kyllä laskettu tarkkaan, mutta lisääntyvät kustannukset ovat useimmiten enemmän tai vähemmän unohtuneet.

Katsomme, että kyseisellä tosiasiallisella säästöohjelmaesityksellä on muitakin haitta- puolia. Hallituksen esityksessä hovi- ja hallinto-oikeuksien vähentämiseksi Suomessa on annettu suuri painoarvo vertailuille muiden Pohjoismaiden tuomioistuimiin. Vertailutiedoilla esityksessä tahdotaan sanoa, että Suomessa on yleisesti ottaen liikaa tuomioistuimia ja että Suomessa erityisesti hovioikeudet toimivat tehotomasti.

Tuomariliiton eduskunnan lakivaliokunnalle antamassa lausunnossa todetaan kuitenkin, että kokemukset muissa Pohjoismaissa eivät tue hovi- ja hallinto-oikeuksien vähentämistä. Hallituksen esityksessä on kritisoitava sitä, että vertailuista voi tehdä päteviä johtopäätöksiä vain, jos vertailtavat asiat ja suuret ovat vertailukelpoisia. Tuomariliitto katsoo, että esityksessä vertaillaan ylipäätään asioita, jotka eivät ole vertailukelpoisia.

Määräaikaisuuksilla ei saavuteta parempaa tulosta. Moni henkilö jää myös työttömäksi. Kun istuntoja istutaan muualla kuin yleensä, syntyy matkakustannuksia. Hallituksen esityksellä heikennetään entisestään kansalaisten saamaa palvelua oikeuslaitokselta. On myös huomattava, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien antanut viime vuosina Suomelle useita langettavia tuomioita liian pitkistä oikeuskäsittelyajoista. Meitä puuttuu myös oikeussuojakeinoja oikeudenkäynnin viivästyistä vastaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Vastalause 1

LaVM 2/2013 vp — HE 153/2012 vp

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2013

Kaj Turunen /ps
Arja Juvonen /ps
Anne Louhelainen /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esityksessä kerrotut tavoitteet lainkäytön laadullisen tason parantamisesta, asian-
tuntemuksen lisäämisestä, käsittelyaikojen ly-
hentämisestä ja oikeusturvan yhdenvertaisuuden toteuttamisesta ovat keskustan mielestä kannatettavia. Niitä ei kuitenkaan saavuteta vähentämällä hovioikeuksien määrää yhdellä ja hallinto-oikeuksien määrää kahdella.

Korkeimman oikeuden presidentti Pauliine Koskelon lausunnossa todetaan, että "korkein oikeus katsoo, että hovi- ja hallinto-oikeusverkoston uudistaminen on perusteltua. Uudistamista olisi kuitenkin ollut tarpeen tarkastella laajemmasta näkökulmasta kuin hallituksen esityksessä on tehty".

Hovi- ja hallinto-oikeuksien yhdistäminen on yksi monista Jyrki Kataisen hallituksen keskitämiskäytännöistä. Keskusta ei usko siihen, että vain yksikkökokoja suurentamalla päästäisiin laadukkaampaan ja tehokkaampaan toimintaan.

Kohtuuttoman pitkät matkat tuomioistuimiin vaarantavat kansalaisten oikeusturvan.

Uudistusta on perusteltu myös kustannussäästöillä. Yhdistämisen seurauksena etäisyydet ja matkustaminen lisääntyisivät, minkä vuoksi uudistuksesta ei koidu todellista säästöä. Matkustamisesta koituu lisäkustannuksia hovioikeuksissa asioiville asianosaisille, syyttäjille, oikeusavustajille ja myös tuomioistuimelle, joka joutuu pitämään matkakärsäjä. Matkat lisäävät valtion varoista maksettavia todistelu- ja oikeudenkäyntikuluja. Myös uusista toimitiloista syntyy lisäkustannuksia.

Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että Kouvolan hovi- ja hallinto-oikeus sekä Rovaniemen hallinto-oikeus tulee säilyttää nykyisellään.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2013

Ari Torniainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk